

ULkoasiainvaliokunnalle
Rauhanliitto/Tarja Cronberg, pj
29.04.2022

SELONTEON TURVALLISUUSKÄSITTEESTÄ

Ukrainan sotaa on nyt käyty yli kaksi kuukautta. Minkäänlaisia rauhanneuvotteluita ei tällä hetkellä ole käynnissä vaan hyökkäykset jatkuvat. Aseet eivät luo turvallisuutta vaan aiheuttavat ääretöntä turvattomuutta siellä, missä niitä käytetään. Rauhanliitto haluaa tässä yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että tavoite ei voi olla se, että shokkitilassa jatkamme rutiininomaisesti jo olemassa olevia militaristisia traditioita. Tämä johtaa vain jatkuvaan sotatilaan ja - erityisesti nyt ydinaseuhkien aikana - mahdollistaa myös ihmiskunnan totaalisen tuhon.

Suomen Rauhanliitto haluaa siksi kiinnittää huomiota siihen turvallisuus käsitykseen, joka muodostaa selonteon analyysin pohjavireen sekä ehdottaa ”yhteiseen turvallisuuteen” liittyvää vaihtoehtoa. Tätä taustaa vastaan Suomen Rauhanliitto tukee Olof Palmen komission aikanaan, v 1982, esittämää ajatusta ”yhteisestä turvallisuudesta” (common security). Tämä käsite on tällä hetkellä, niin eurooppalaisen kuin amerikkalaisen rauhanliikkeen toimesta, kehitteillä meidän omaan aikaamme soveltuvaksi, erityisesti kansalaisyhteiskunnan tuella.

Valtiollisella turvallisuuspolitiikalla ymmärretään sellaista ulkosuhteiden hoitamista, mikä lujittaa ympäristön vakautta ja toisaalta estää turvallisuuteen liittyvien vaaratekijöiden muodostumista. Päämääränä on valtion suvereniteetin turvaaminen ja poliittinen toimintavapaus. Turvallisuuskäsite on kuitenkin laajentunut suhteessa niihin tekijöihin, joiden siihen katsotaan sisältyvän. Kansallisvaltion puitteissa laajennetun turvallisuuden käsitteellä tarkoitetaan kaikkia niitä tekijöitä, joilla on vaikutuksia valtion turvallisuuteen joko vahvistavasti tai heikentävästi. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (5.12.2012) kokonaisturvallisuus määriteltiin tavoitetilaksi, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat ovat hallittavissa.

Yllä esitetyt turvallisuus konseptit rakentuvat sotilaallisen turvallisuuden **päälle** laajentaen sitä. Vastakohtana näille käsitteille on inhimillinen turvallisuus (human security). Käsite siirtää turvallisuuden kansalliselta tasolta ihmiskeskeiseksi ja monitieteelliseksi, sisältäen kansainvälisten suhteiden lisäksi mm ihmisoikeudet. YK:n raportti 1994 Human Development Report, käsitteen perusraportti, määrittelee kaksi inhimillisen turvallisuuden tavoitteet: ”freedom of want” ja ”freedom of fear”.

Käsitettä kritisoidaan, koska katsotaan, että sen tarkentumaton määrittely vie siltä uskottavuuden niin tutkijoiden kuin poliitikkojen näkökulmasta. On myös ehdotettu, että käsitteen tulisi pitää sisällään myös sotilaallinen turvallisuus.

Turvallisuutta pidetään yleensä jakamattomana. Tähän liittyy käsitteitä, jotka eri tavoin korostavat turvallisuuden yhteisöllisyyttä, sen eri sisällöllisten ulottuvuuksien sijaan.

Kollektiivinen turvallisuus on poliittinen, alueellinen tai globaali turvallisuusjärjestelmä, jossa itsekukin valtio hyväksyy sen että yhden turvallisuus on kaikkien turvallisuus. Siksi järjestelmä on sitoutunut yhteisiin ratkaisuihin suhteessa uhkiin ja rauhaan liittyviin rikkomuksiin. Tänä päivänä esim. NATO ja CSTO edustavat kollektiivisen turvallisuuden liittoutumia.

Yhteinen turvallisuus sitä vastoin on käsite, joka määriteltiin Olof Palme kommission raportissa v. 1982. Lähtökohtana on ajatus siitä, että yhteistyö tuottaa ihmisten toivomaa turvallisuutta siinä missä sotilaallinen kilpailu ja pelote ovat epäonnistuneet. Kansat ja ihmiset voivat vain kokoa turvallisuutta vain jos heidän vihollisensa tuntevat turvallisuutta.

Komission periaatteet (Olof Palme, 1982):

- Kaikilla kansakunnilla on oikeus turvallisuuteen
- Sotilaallinen voima ei ole oikeutettu keino ratkaista kansojen välisiä konflikteja
- Pidätyminen (restraint) on välttämätön osa politiikkaa
- Sotilaallinen ylivoima ei tuo turvallisuutta
- Yhteinen turvallisuus edellyttää asejärjestelmien laadullista rajoittamista
- Aseriisunta neuvottelujen ja poliittisten tapahtumien yhteyksiä pitäisi välttää

Näitä periaatteita kansainvälinen rauhanliike on nyt soveltanut nykyaikaan ja esittänyt sen pohjalta listan ehdotuksia. Suomen Rauhanliitto haluaa kiinnittää valtion ja erityisesti ulkoministeriön huomiota tähän kokonaisuuteen, jonka periaatteita tulisikin soveltaa seuraavaa selontekoa laadittaessa (raportti liitteenä).

COMMON
SECURITY 2022

FOR OUR SHARED FUTURE

